

hittől lettem egyszerre bátor, hanem Marcelle miatt, de ezt talán megbocsátja a Jóisten.

Visszamentem hozzá.

– Üres, egy lélek sincs bent.

Szeme kitágult, egy szót se szólt, csak kihúzta magát, nagyobbak tűnt, ahogy elindult.

Kétoldalt olajos fénnel csillogtak a barna tölgyfapadok, melyek közt lépegettünk, nagy lassan. Aztán Marcelle elvált tőlem, jobbra tartott az egyik imazsámoly felé, ott ült Szent József, előtte a kis Jézussal. Letérdelt a térdeplőre, szinte odatapadt a zsámolyhoz, és meresztenem kellett a szemem a félhomályban, hogy lássam, még mindig ott van, mert kisebb volt a zsámolynál és ugyanolyan színű a bőre, mint annak a fája. És összeszorult a torkom, amit mindig nagyon szégyelltem.

Marcelle anyja idős, egyszerű asszony, Párizsban egy pinduri szobában lakott, ahol a rezsó meg a mosdó is állt. Ő minden vasárnap templomba ment, kezében az imakönyv, a feketén csillogó rózsafüzér, mint valami ékszer, a karikagyűrűn kívül az egyetlen rajta. Marcelle csak időközönként és nem is a misére többnyire, amikor sokan vannak. De ha most lépne be ebbe a templomba a Duna-parton . . . minden pad-sor tele . . . sokan még állnak is . . . nagyra nyílna a szeme és arca most kigyúlna az örömtől, persze kinek tünne fel ma Karácsony éjjel a zsúfolt templomban?

GYURKOVICS TIBOR

Ünnepi forgácsok

Sül a hal, recseg a zsír körülötte, aranyló golyócskák lövellnek ki a serpenyőből. A konyha eleven. A panír rózsaszínből lassan mélybarnába fordul, sül a hal . . .

Minden mozog, él, eleven, a konyhakendők meglebbenek, ahogy sietősen elmegy valaki mellettük, a fakanalak koccannak a fazekak tetején.

Mindig elemésztoén szerettem a halat. Talán atavisztikusan. Anyai nagyapám még egészben, recsegve ette meg a keszeget, aztán a szálkát egyösszegben kiköpte. Tudta, mi kell neki. Én már nem tudom annyira. Csak szeretem. Megezem, mint pirosra sült eledelt, mint az áldozatot. Szeretem a hal formáját. Semmi állat nem oly kecses számomra, mint a hal. Ezüst és nyúlánk, íves és hosszúkás, bőre, színe borzongatóan kedves. A hal.

Sül a hal, sűrög a konyha . . . Én meg bent gubbasztok magamban, egy zugban, a sarokban, egy mély karosszék fenekén, és a pokolba kívánom az egész ünnepet.

Aztán mégiscsak előkecmergek szeretteim elé, bólogatok, mint valami ódon pátriárka: kissé megemelem a kezem – nem áldást osztok, csak ünnepélyességet –, igen, itt vagyok, ez az én családom, kiterjedt famíliám, népesen körülvesznek, öt leány, öt leány-unoka, két fiú-unoka, és a többiek, vők, rokonok, látom, a földön vagyok, talán ha meztélláb csoszognék végig köztük, még hitelesebb lenne ez a pátriárka-szerep, amit szeretek is, meg legyintek is rá, mégis valami realitás, ami a pusztá földön

megtart, enélkül talán elszállnék, mint egy öreg sárkány ... Anyai nagyapám is nagy családdal rendelkezett, ő mondta mindig, ahogy végignézett a familiáján: „Mein Tiergarten ...”

Én azt mondom: „Meneküljetek meg ...” Mitől? Az atomháborútól.

Aztán jön az evés. A mélyvörös halászlé olyan forró, hogy elégeti a nyelvet, de hörögve nyeldekeljük, itt-ott nyávog egy gyerek, gyorsan, mosolyogva leintjük, hogy hörpöljük tovább az izzó folyadékot. A hal elomlik, mint a selyem. A rántott ponty vastag borítóján pikánsul ragyog anyám receptje szerinti tartár, a gyöngéden vajas sült burgonyára ózoldra égetett, vajban forgatott petrezselyem, elomlik a szájban, a szegényesnek éppen nem mondható utolsó hal-fogás pedig a tejszínes gombamártással nyakon öntött, kecsesen beirdalt, csöpp szalonnákkal ékesített fogas – szerényen vajban úszkálva ... de már rosszul is vagyunk. Sűrű vörösbort iszunk, pedig fehér illenék. Ledőlök, végre. Nem látok semmit, csak a sötétet. Lehet, hogy imádkozom.

„Várok. Az asztalon a tárgyak,
hamu és por is velem várnak,
szobalakásunk börtönében
ülök az üres mindenségben ...”

Én abban nőttem föl, hogy van ünnep. Be kellett menni vasárnap is a piaristákhoz misére. Rend volt. Egyszerre térdeltünk, egyszerre vetettünk keresztet. Én akkor magam jártam mindennap ministrálni a rákosfalvi templomban. Egyedül lettem.

A ruha. A ruha nagyon fontos. Volt. Felöltözni. Fehérbe, feketébe. Tisztába. Ha volt olyan, hogy ruha teszi az embert, talán olyan is volt, hogy ruha teszi az ünnepet. Sajnos, én irtóztam a szoros harisnyáktól, kemény ingektől, szúrós pulóverektől, aztán meg eljött hamar az az idő, mikor nem kellett felöltözni. Nem is volt szabad. Én sem.

A fölvonulásokon együtt voltunk. Mint főiskolások, egyetemisták. Énekeltük. Ma is azokat fújjuk, ha kapatosak leszünk. Az ifjúság a legszebb ünnep. Megvallom, el se láttam a tribünökig. A táblákat hamar letettük egy kapualjban.

Nem lettem közösségi ember. A piaristáknál sem, cserkész sem. A későbbiekben pláne. Hétköznapok jöttek, hétközévek. Kikopva a rendszeres ruhákból és szertartásokból, maradt az orgonazúgás – emléke.

Nincs vita, az ünneptől az ember a megoldást várja. A csodát. Az ember élete végéig azt hiszi, van megoldás. Mindenre. Betegségre, társadalomra, bajra, hitre, szerelemre. Megoldás, megoldás – ismételteti magában, mint a sakkozó a fogyatkozó bábuja előtt. Van megoldása a képletnek. Az X-nek. Az Ismeretlennek.

Ehhez viszont végtelen türelem kell. Türelem, béketűrés. Mert ki kell várni a megoldást. A belső csöndet. Az öregek egy része egyre türelmetlenebb, másik része egyre türelmesebb. Mint Jób. Volt anyósom nyolcvankét éves – bámulom. Alig lát, talán semmit. Ezer baja van, betegeskedik, ám vagy tíz éve csak vidámnak, derűsnek látom, dédunokáiról pedig úgy beszél, mint az angyalokról. Isteni derűje van. Valami nagy ünnepet vár.

Jeruzsálemi ünnep

*Jön az Úr a körmenet élén,
kecses
kézmozdulattal fogadja
a népet, aki repes,*

*a díszet engedi,
a jelmezeket,
most öltözik pompájába
a szeretetet,*

*mosolyog ennyi barátján,
készül,
hogy búcsút vegyen
az emberi néptől.*

*Az oltárkő előtt aztán
megáll,
ünnepel, tapsol,
lélegzetem is eláll,*

*milyen fenséges!
Arcában micsoda seb!
Nincs nála szeretni
érdemesebb.*

*Maszkírozza fiatalságát,
hogy vigye
majd válla a terhet
a bánat hegyeire.*

*Csinálja a mozdulatot,
gyakorolja,
fejében gondolat van,
termetén micsoda pompa!*

*Finoman lehúnyja szemét,
hagyja,
hogy Pilátus
megkorbácsoltassa,*

*Kitárja két kezét,
szögezzék,
s evangéliumait
megszövegezzék,*

*lerogy háromszor az útra,
ahogy kell,
szeme fénylik,
arca okker,*

*kendő kerül
az arcára,
minden úgy van,
ahogy kívánja.*